

De Wolf van Putten

De Wolf van Putten

Jan Zuidema

Schrijver: Jan Zuidema
Coverontwerp: Jan Zuidema
ISBN: 9789403858920
© Jan Zuidema

Voorwoord

Ik lees alles wat los en vastzit. Literatuur en non-fictie, historische romans en sciencefiction, horror en thrillers—als er woorden in staan, wil ik weten waar ze heen gaan.

In 2024 ben ik zelf begonnen met schrijven. Niet omdat ik dacht dat ik “schrijver” was, maar omdat het zich aandeede als iets dat je niet kunt wegduwen. Een jaar eerder had ik al eens een proef gedaan: *Bastiaan, De Wereld Voorbij*. Dat was niet meer dan een vingeroefening, een test om te kijken of ik het überhaupt kon. Ik heb het daarna ook weer uit productie gehaald. Maar ergens onderweg gebeurde het onvermijdelijke: ik schreef door.

Begin 2024 verscheen mijn eerste echte boek, *De Conflux*, een flinke pil die ik in eigen beheer uitbracht via Bookmundo. De ontvangst was—voor een onbekende schrijver zonder grote uitgever achter zich—redelijk. Ik mocht dat jaar in de lokale krant van Lansingerland vertellen over het boek, en in 2025 kreeg ik via *Woordkunst* van RTV Lansingerland opnieuw de kans om het onder de aandacht te brengen. Dat soort momenten zijn klein, maar ze betekenen veel. Ze zijn het bewijs dat een verhaal, als je het eenmaal de wereld in duwt, toch ergens landt.

En als het schrijven eenmaal in je bloed is gekropen, gaat het er niet zomaar uit. Het is een soort besmetting. Je kijkt om je heen en ziet overal openingen: een zin die nog niet bestaat, een deur die op een kier staat, een schaduw die net te lang blijft hangen.

Voor dit boek begon het met een wolf.

In 2025 dook Bram op in het nieuws: de agressieve wolf die de Veluwe teisterde en mensen bezighield—boos, bang, verdeeld. Een wolf is een fantastisch anker voor spanning. Een dier dat tegelijk oud en actueel is, mythisch en echt, symbool en probleem. Maar een wolf alleen maakt nog geen verhaal. Daarvoor heb je onderhuid nodig. Iets dat al langer in de grond zit dan wij.

Dus ging ik spitten. In oude verhalen en lokale folklore, online en offline, met zoekprogramma's en—ja—ook met AI. Niet om het verhaal te laten schrijven, maar om te vinden waar de scheuren zitten: waar feit en bijgeloof elkaar raken, waar een plek een geheugen krijgt, waar een naam een waarschuwing wordt. En toen lag de kapstok er. De rest was werk. Avonden, nachten, en dat ene moment waarop je eigenlijk naar bed moet maar tóch nog één scène schrijft, omdat je anders wakker ligt.

Toen ik dacht dat het manuscript eind 2025 klaar was om de wereld in te gaan, nam dit boek ineens een onverwachte wending. Ik werd uitgenodigd om aan te schuiven bij *Eus' Boekenclub* (te zien op 17 maart 2026 op NPO 2). Praten over dit verhaal aan tafel bij Özcan Akyol was een fantastische bevestiging. Het gaf me bovendien de energie en de aanleiding om, eenmaal terug in Bleiswijk, het manuscript nóg één keer open te slaan. Om de puntjes op de i te zetten, de zinnen strakker te trekken en de dreiging nog net iets verder onder de huid te duwen.

Nu is het manuscript écht de wereld in gegaan. En hopelijk—dat is het enige wat je als schrijver echt kunt vragen—bevalt het resultaat.

Ik wil iedereen bedanken die bewust of onbewust heeft meegeholpen. Mensen die me hebben aangesproken, tegengesproken, meegedacht, of simpelweg iets hebben gezegd dat bleef hangen (sorry, vrienden). Inspiratie is zelden netjes; het lekt overal doorheen.

En als laatste dank ik Vanessa, die mijn schrijfdrift soms met opgetrokken wenkbrouw aanziet—alsof ze zich afvraagt waar ik het allemaal vandaan haal. Liefje: ik hou van je. En ik beloof niets, behalve dat dit waarschijnlijk niet de laatste keer is.

— Jan Zuidema, Bleiswijk, voorjaar 2026

0

De wekker ging om kwart over zes.

Annemiek sloeg hem uit zonder haar ogen te openen, draaide zich op haar zij en luisterde naar Michaels ademhaling. Diep.

Regelmatig. Het soort slaap waar je jaloers op kon worden als je zelf al drie uur lag te malen over dode kolommen met cijfers die niet klopten.

Ze duwde het dekbed van zich af en zwaaide haar benen over de rand. De vloer was koud. December had zich die week definitief in het huis genesteld; de oude radiatoren tikten en gorgelden, maar produceerden nauwelijks warmte.

In de badkamer poetste ze haar tanden en bekeek zichzelf in de spiegel. Wallen. Niet dramatisch, maar zichtbaar genoeg om er op kantoor een opmerking over te krijgen van Liesbeth, die alles zag en niets voor zich hield. Ze werkte de donkere schaduwen onder haar ogen weg met de efficiëntie van iemand die dit ritueel al vijftien jaar uitvoerde zonder er nog over na te denken.

Beneden zette ze koffie. Het apparaat rochelde en sputterde; het rode lampje knipperde al weken om aandacht die het niet kreeg. Nog zo'n klus die op de lijst stond.

De lijst.

Ze keek naar het whiteboard naast de koelkast. In Michaels handschrift, schuin en onbeteugeld als altijd, stonden zes punten:

- Kozijn keukenraam (kit)
- Goot schoonmaken
- Hardhout stapelen
- Lekkage bijkeuken
- Boodschappen (LIJST VOLGT)
- Koffieapparaat

De lijst was van zondag. Michael had de punten achtergelaten als dode ankers die hij weigerde uit te gooien. Geen enkel punt was afgestreept.

Annemiek schonk koffie in en liep de trap op. Ze bleef staan in de deuropening van de slaapkamer. Michael lag op zijn rug, een arm over zijn gezicht geslagen, het dekbed tot aan zijn kin opgetrokken. De kamer rook naar slaap en naar de eucalyptusolie die hij 's avonds op zijn kussen druppelde tegen zijn verstopte neus.

"Michael."

Niets.

"Michael, het is half zeven."

Een kreun. De arm verschoof een fractie. Eén oog ging open, registreerde het licht en sloot zich onmiddellijk weer.

"Je zou vandaag vroeg beginnen," zei Annemiek. "Het kozijn. De goot."

"Ja," mompelde hij. Het woord had geen richting.

"De kit ligt in de bijkeuken. En ik heb de ladder gisteren al achter het schuurtje gezet."

"Ik weet het." Zijn stem was schor, gedempt door het kussen.

Annemiek bleef staan. Ze kende dit. Het was geen luiheid, niet echt. Michael werkte keihard als hij eenmaal bezig was. Maar de start was elke keer een gevecht, een traag, stilstaand moeras waar hij doorheen moest waden voordat zijn dag begon. Op werkdagen dwong de structuur hem eruit. Op vrije dagen was er niemand die duwde.

Behalve zij.

"Ik heb koffie gezet," zei ze. "Die staat beneden."

Michael gromde iets wat zowel dankbaarheid als een smeekbede om stilte kon zijn. Annemiek draaide zich om en liep naar beneden.

In de keuken at ze een boterham met pindakaas staand bij het aanrecht en scrolde door haar mail. Twee berichten van de

accountant, een uitnodiging voor een vergadering in Zwolle die ze eigenlijk wilde afzeggen maar niet kon, en een herinnering van de huisarts. Haar jaarlijkse controle. Ze schoof de afspraak twee weken vooruit zonder erbij na te denken.

Ze waste haar bord af, droogde het en borg het op. De keukenklok tikte de minuten weg. Boven hoorde ze niets. Geen voetstappen. Geen douche. Geen toilet.

Om tien over zeven liep ze de trap weer op.

Michael lag in exact dezelfde houding. Het koffiekopje dat ze op zijn nachtkastje had gezet, stond er onaangeroerd naast. Een dun velletje had zich gevormd op het oppervlak.

"Michael."

"Hmm."

"Het is tien over zeven."

"Ik kom zo."

"Je zei dat een half uur geleden."

"Twintig minuten." Hij trok het dekbed iets hoger op.

Annemiek voelde de irritatie in haar keel prikken. Het was niet boos, niet echt. Het was het slijtage-gevoel van iemand die al honderd keer dezelfde scène had gespeeld en elke keer hoopte op een andere afloop. Ze kende het verloop inmiddels beter dan welke vergaderagenda ook. Hij zou over een uur opstaan, zich schuldig voelen, één klus halverwege beginnen en dan achter zijn laptop verdwijnen met het excuus dat er iets urgents was op zijn werk. Vanavond zou de lijst er nog precies zo bijstaan.

"Ik moet om negen uur in Zwolle zijn," zei ze.

"Dat red je makkelijk."

"Dat is niet het punt."

Michael zuchtte en ging half overeind zitten. Zijn haar stond recht omhoog aan de linkerkant, plat aan de rechter. "Wat is dan het punt?"

"Het punt is dat er zes dingen op dat bord staan die er zondag ook al stonden. Het punt is dat de bijkeuken al weken lekt en dat ik er elke ochtend een emmer onder zet die jij niet eens ziet staan."

Michael wreef over zijn gezicht. "Ik doe het vandaag. Echt."

"Dat zei je gisteren ook."

"Gisteren werkte ik," zei hij traag.

"Je staarde urenlang wezenloos naar een scherm," antwoordde ze.

Annemiek hoorde haar eigen stem stijgen en haatte zichzelf erom, want ze wist dat het het verkeerde effect zou hebben.

Michael ging niet harder lopen als je harder duwde. Hij ging juist stilstaan. Hij trok zich terug in een trage, zware leegte, alsof zijn wezen het huis al had verlaten.

"Ik vraag je gewoon om te doen wat je hebt beloofd," zei ze. Ze probeerde het zacht te laten klinken, maar het kwam eruit als een zin die al te vaak was herhaald om nog zacht te zijn.

Michael keek haar aan. Niet boos. Niet schuldig. Moe.

"Ik sta zo op," zei hij. "Geef me tien minuten."

Annemiek knikte kort en liep de trap af.

Ze maakte haar tas klaar. Laptop, oplader, de map met kwartaalcijfers, haar portemonnee, autosleutels. Ze trok haar jas aan en controleerde haar gezicht in de spiegel bij de voordeur. De concealer deed zijn werk. Ze zag eruit als iemand die het voor elkaar had.

Boven was het stil.

Ze wachtte nog drie minuten. Dronk haar koffie op. Waste het kopje af. Zette het op het rek. Luisterde. Stilte.

Ze zag de emmer in de bijkeuken staan. Half vol. Het tikken van de druppels was zo regelmatig dat het leek op een klok die een eigen tijd bijhield.

Toen liep ze naar de trap en riep naar boven: "Ik ga."

"Oké. Succes." Zijn stem kwam van onder het dekbed.

Annemiek beet op haar lip. Ze wilde nog iets zeggen. Iets kleins en verstandigs. Iets als de kit ligt naast de emmer of vergeet de boodschappen niet. Maar wat eruit kwam was:

"Er staat ook nog post op het halletje die je al een week niet hebt opengemaakt."

Een holle, weggesmoorde zucht kwam van onder het katoen. Ze negeerde het en pakte haar tas, liep de gang in en trok de voordeur achter zich dicht. Te hard. Het slot viel met een klap die door de stilte van de ochtend sneed. Ergens in het bos vloog een vogel op; een zwarte vlek die oplettend langs de boomtoppen scheerde.

Buiten was de lucht grijs en bewegingloos, een betonnen plafond dat op de boomtoppen rustte. De oprit glom van de nachtvorst. Ze smeed haar tas op de rijdersstoel, startte de motor en schakelde direct in zijn achterruit. Het grind knerpte onder de banden.

Ze gaf meer gas dan nodig was. De auto schoot achterwaarts de oprit af, veel te snel voor het smalle pad.

Bij de weg stond het houten paaltje met het huisnummer dat Michael vorige zomer had geplaatst, een heel weekend lang met een waterpas in de weer, het hout zorgvuldig geschuurd en gelakt. Het enige project dat hij ooit echt had afgemaakt. Ze had hem de hele zaterdag horen vloeken en boren, en 's avonds hadden ze er samen een biertje op gedronken terwijl hij het resultaat bewonderde met de voldoening van een man die een kathedraal had gebouwd.

De bumper miste het op een halve hand.

Annemiek remde, haar hart een tel te snel, en keek in de achteruitkijkspiegel. Het paaltje stond er onverstoord bij, licht beslagen door de ochtendkou.

Ze haalde diep adem. Schakelde. Reed de weg op met een toerental dat te hoog was voor het vroege uur, langs de bomen die zich als een donkere fuik boven de weg hadden gesloten.

In het huis ging de wekker opnieuw. Michael had hem op snooze gezet. Het geluid piepte tien keer door de lege slaapkamer en stierf toen weg.

Op het whiteboard in de keuken stond de lijst ongewijzigd in het ochtendlicht. De koffie in het kopje op het nachtkastje was koud geworden.

En buiten, aan de rand van het erf waar de tuin overging in het bos, lag een dichte laag rijp op de aarde: een dunne, kille huid over iets wat wachtte.

1

Het was kwart over elf toen Michael eindelijk achter zijn bureau zat. De voorspelde rijp van die ochtend was naadloos overgegaan in een kille, aanhoudende herfststorm.

Beneden, op het whiteboard in de keuken, stond de lijst nog exact zoals Annemiek hem had achtergelaten. Geen kit. Geen goot.

De wind huilde om het oude huis op de Veluwe, een melancholisch lied dat de ruiten in hun sponningen deed trillen. Michael zat in zijn zware, wollen trui, een dampende kop koffie tussen zijn handen geklemd, en staarde naar de donkere bomenrij die de tuin omsloot. De regen sloeg een onregelmatig ritme tegen het glas. Geen getik. Vingers die ongeduldig toegang eisten.

Hij was net diep verzonken in een bijzonder weerbarstig stuk code. Het was het soort abstracte probleem waarin hij moeiteloos kon verdwijnen, veilig weggestopt van lekkende bijkeukens en verwachtingen.

Toen hoorde hij het.

Een zacht gekraak.

Geen windvlaag. Geen zettend hout.

Een behoedzame, schuifelende pas over de oude vloerplanken in de gang.

Michael fronste. Het huis was leeg. Annemiek zat op kantoor, kilometers verderop. Hij spitste zijn oren. Daar was het weer, duidelijker nu. Een voetstap.

"Hallo?" Zijn stem klonk hol in de stilte van de kamer. Geen antwoord.

Zijn hartslag versnelde. Code en binaire logica boden geen verweer tegen het geluid. Hij verstarde. Behoedzaam kwam hij overeind en liep de gang in. De temperatuur leek plotseling gekelderd. Een geur drong zijn neusgaten binnen: natte aarde, verstikt onder de weke, zoete stank van bederf.

Hij stak zijn hoofd om de hoek van de woonkamer. Niemand. Toen zag hij het: een schaduw die langs de deuropening naar de hal flitste. Michael sprong naar voren en keek de hal in. Leeg.

Maar daar, op de oude houten vloer, lag iets dat glinsterde in het schaarse licht: een knoop van parelmoer, versierd met het minutieus gegraveerde beeld van een wolf. Michael raapte het voorwerp op. Hij draaide het ijskoude ding om. Geen logica. Geen patroon. Gewoon een macaber stuk afval dat hier door de kieren van dit rottende huis naar binnen moest zijn gespoeld. Hij weigerde er meer in te zien, maar hij klemde de knoop stevig in zijn handpalm. Het parelmoer voelde onnatuurlijk koud aan.

2

Michael griste zijn telefoon van tafel en belde 112. Zijn duim gleed twee keer over het scherm; hij moest zichzelf dwingen de drie cijfers te zien voor wat ze waren. Zijn handen trilden.

“112-centrale, wilt u politie, brandweer of ambulance?”

“Politie,” perste Michael eruit.

“In welke plaats?”

“Tongeren. Er is een inbreker. Nu.”

“Tongeren bij Epe?”

“Ja!”

Er klonk een klik, een fractie van een seconde aan statische ruis, en toen een nieuwe, zakelijke stem.

“Politie, meldkamer Noord-Oost Gelderland. Wat is de locatie van het incident?”

“Mijn huis,” zei Michael. Zijn eigen stem klonk vreemd. Te hoog. “Ik ben alleen. Ik hoor... ik hoor voetstappen.”

“Adres?” vroeg de stem.

Michael gaf het.

“Blijf aan de lijn,” zei de centralist. “Sluit uzelf op. Niet gaan kijken.”

Michael keek naar de gang.

De gang keek terug.

Hij trok de deur van de keuken dicht en draaide het slot om. Een reflex. Geboren uit zijn jeugd: wat je niet begreep, sloot je buiten.

Hij bleef staan met de telefoon strak tegen zijn oor, terwijl de regen harder tegen het raam begon te slaan. Het was geen zacht getik meer. Tientallen driftige vingers trommelden ongeduldig tegen het glas.

“Hooft u nog iets?” vroeg de centralist.

Michael wilde “nee” zeggen.

Maar toen hoorde hij het.

Een zachte schuif. Niet boven. Beneden. Vlakbij. Aan de andere kant van de keukendeur.

Hij hield zijn adem in.

“Er loopt iemand,” fluisterde hij.

“Ziet u die persoon?” vroeg de centralist.

Michael knipperde.

Want ineens voelde hij iets anders dan louter geluid.

Een beklemmende aandacht. Iemand keek naar hem. Niet met fysieke ogen, maar met een dodelijke, zware intentie die de zuurstof in de kamer wegdruckte.

Hij zette een stap achteruit tot zijn rug de koelkast raakte. Het koude staal stuurde een rilling over zijn huid.

“Ik word bekeken,” zei hij.

“Dat kan bij stress zo voelen,” antwoordde de centralist, te snel en veel te geïmponeerd. “Kunt u beschrijven wat u ziet?”

Michael lachte kort. Zijn keel was droog.

“Ik zie niks,” zei hij. “Maar ik weet het zeker.”

Toen ging de deurklink van de keukendeur omlaag.

Langzaam.

Niet voorzichtig, maar met een ijzingwekkende beheersing. De beweging vroeg erom gezien te worden.

Michael staaarde naar het slot. Het hield stand.

Eén seconde.

Twee.

Toen stopte de druk op de klink.

Exact op dat moment weerklonk er een harde tik op het raam, strak getimed als een commando.

Michael draaide zijn hoofd.

In de weerspiegeling zag hij eerst alleen zichzelf. Een bleek gezicht en witte knokkels strak om de telefoon geklemd.

En daarachter, in het glas, stond een donkere vorm.

Hij draaide zijn hoofd terug.

De achterdeur stond op een kier. Dat klopte niet. Hij had hem dichtgedaan. Dat wist hij zeker.

In de opening stond een vrouw.

Ze was niet nat van de regen. Het water werd door haar kleding simpelweg afgestoten; de druppels kregen geen vat op het zwarte weefsel.

Ze was krijtbleek, met een huid die alleen het gefilterde licht van de diepste bosranden kende. Haar haar hing donker, strak en glanzend langs haar gezicht. Haar ogen waren twee diepe, zwarte vlekken zonder enige reflectie.

Michael slikte.

“Je bent eindelijk wakker,” zei ze.

Haar stem was zacht en schor, roestig van jarenlang zwijgen. De klanken vielen vreemd in de ruimte, geleend uit de mond van een ander.

“Wie bent u?” bracht Michael uit.

De centralist zei iets in zijn oor, maar het kwam niet meer binnen. De verbinding verdronk plotseling in een dikke laag waterig geruis.

De vrouw keek langs hem heen, recht de keuken in. Naar het aanrecht. Naar de precieze plek waar later iets zou liggen.

“Je huis is niet meer van jou,” zei ze. “Je hebt het alleen nog niet geaccepteerd.”

Michael voelde zijn hart in zijn keel bonzen. Hij wilde naar de deur rennen. Hij wilde weg.

Maar zijn benen weigerden dienst.

De vrouw glimlachte. Niet vriendelijk, niet boos. Een blik van totale herkenning.

“Je ruikt het al,” zei ze. “Natte aarde. Zoet bederf. Dat is de taal die je straks vanzelf spreekt.”

Michael schudde zijn hoofd. “Ik heb de politie gebeld,” zei hij, te hard. “Ze zijn onderweg.”

De vrouw knikte, een roofdier dat de komst van een prooi accepteerde.

“Ja,” zei ze. “Die komen.”

En toen, als ter bevestiging van haar woorden, vloog de voordeur open.

Niet met geweld.

Met een kille vanzelfsprekendheid.

Twee mannen stapten naar binnen. Ze droegen zwarte pakken en zwarte schoenen die op onverklaarbare wijze smetteloos waren. Het soort onberispelijk zwart dat je niet draagt naar een drassig bos, maar naar een begrafenis.

Hun pas was volstrekt synchroon; ze liepen met de precisie van mannen die nooit een ander ritme hadden gekend.

Geen van beiden droeg een paraplu en toch was hun haar kurkdroog. Het regenwater viel simpelweg in een boog om hen heen.

Michael zag een doorzichtig, bijna onzichtbaar oortje in het rechteroor van de voorste man. Vervolgens viel zijn blik op een pin op de revers. Een ronde steker, donker met een matte glans, zonder herkenbaar logo. Het object hoorde daar onmiskenbaar thuis, als het vaste insigne van een obscuur uniform.

“Blijf staan,” zei Michael automatisch.

De mannen keken hem aan.

Geen verrassing. Geen twijfel. Geen vraag.

De vrouw deed een stap naar binnen en kwam half in het licht van de keukenlamp te staan. Ze leek plotseling groter; het licht kromp rillend voor haar terug. Haar aanwezigheid bracht een snijdende kilte met zich mee.

“Je hebt gezien wat verborgen had moeten blijven,” zei ze. Haar stem was haar schorheid kwijt. De klank was nu loepzuiver, koud en dwingend.

“U bent niet van de politie,” zei Michael tegen de mannen.

De linker man knipperde één keer, langzaam. Toen verscheen er een minieme glimlach op zijn gezicht. Geen menselijk gebaar, maar een teken.

In een flits pakten ze hem vast.

Hun handen straalden een onnatuurlijke hitte uit door de handschoenen heen en de greep was verlamdend, precies op de pijnpunten ontworpen om iemand stil te zetten zonder sporen achter te laten. Een meedogenloos professionele greep, bedoeld om later glashard ontkend te worden.

Michael spartelde. “Laat me los!”

De centralist in zijn oor riep zijn naam. Die stem kwam nu wél luid en vol paniek binnen. Maar het was te laat.

De vrouw liep dichterbij, tot haar gezicht vlak voor het zijne was. Hij rook haar adem. Geen vleugje koffie of sigaretten, maar de doordringende stank van vochtige grond, kelders en oeroude aarde.

“Daar staat een prijs op,” fluisterde ze.

Michael voelde iets in zijn borst trekken. Een onzichtbaar, dun touw spande zich onverbiddelijk strak onder zijn ribben. Hij wilde schreeuwen.

Maar zijn keel sloeg dicht.

Plotseling lieten de mannen hem los.

Niet uit weifelend medelijden. Een onhoorbaar commando verbrak de greep.

De vrouw stapte achteruit en liet haar blik betekenisvol over de telefoon in Michaels hand glijden.

“Laat ze maar komen,” zei ze. “Ze zien alleen wat ze mogen zien.”

Toen was ze weg.

Niet weggevlucht door de deur. Niet langs hem heen geglipt.

Ze was simpelweg opgelost.

De mannen in het zwart gunden de lege plek geen enkele blik. Voor hen was het proces afgerond. Ze draaiden zich gelijktijdig om en beenden door de gang terug naar de voordeur. Kille ambtenaren die rustig een afgevinkte taak achter zich lieten.

Michael bleef staan. Zijn hart beukte tegen zijn ribben en zocht een uitweg.

Buiten startte een auto. Hij reed weg met een laag, kalm toerental. Geen haast. De tijd was aan hun kant.

Twee minuten later arriveerde de politie.

Een paar agenten stapte de keuken in; hun zware schoenen klakten luid op de tegels. Ze hadden nat haar en hun jassen roken penetrant naar koude regen en vochtige wol. Hun zaklampen, volstrekt overbodig in het felle keukenlicht, bungelden nog aan hun koppel.

“U zei dat er iemand binnen was?” vroeg de oudste van de twee, een brigadier met diepe groeven in zijn voorhoofd.

Michael wees met een trillende vinger naar de gang. “Ze waren hier,” zei hij. “Een vrouw. Twee mannen. Zwarte pakken.”

De brigadier keek kort naar zijn collega. De jongere agent keek direct weg.

“Zwarte pakken,” herhaalde de brigadier, wikkend en wegend.

Michael zag de aarzeling. Het was geen ongelof, maar feilloze herkenning.

“Er is niemand,” vervolgde de man streng. “Geen braaksporen. De deuren zitten stevig in het slot.”

“Ze kwamen binnen door een afgesloten voordeur,” bracht Michael in.

De brigadier maakte een snelle, kleine notitie in zijn boekje. “U zult dit allemaal ongetwijfeld zo ervaren hebben,” zei hij formeel. “Maar wij zien hier geen sporen van iemand anders dan uzelf.”

Toen ze vertrokken, bleef het huis in een beklemmende stilte achter.

Te stil.

Michael liep naar de voordeur en tuurde naar het natte grindpad. De harde regen had het zand perfect gladgestreken. Elk potentieel bewijs was vakkundig weggespoeld.

Toch ontwaarde hij iets bij de drempel. Een dunne zwarte vezel, hardnekkig vastgeplakt aan het natte hout.

Hij bukte, trok hem los en hield hem strak tussen duim en wijsvinger.

Zijn adem stakte.

Niet omdat het bewijs overweldigend groot was, maar omdat het koppig bleef bestaan.

Michael sloot langzaam zijn vuist om de vezel, doodsbang dat de schamele draad zich uit zijn vingers zou rukken.

Toen liep hij langzaam terug de keuken in.

En hij draaide het slot nog een keer om, hoewel hij donders goed wist dat dit stukje metaal hem niet kon beschermen tegen wat daarbuiten wachtte.

3

Annemiek parkeerde naast Michaels auto. Het was half negen en de vergadering in Zwolle was vreselijk uitgelopen. Ze bleef even zitten, haar handen nog om het stuur geklemd. De regen kletterde onophoudelijk op het dak van haar wagen. Ze stapte uit en de wind sneed direct door haar jas. Het pad naar de voordeur lag vol takjes en dennenappels die kraakten onder haar schoenen.

Binnen rook het naar oude koffie en een vreemde, aardse geur. "Michael?" Geen antwoord. Ze liet haar jas aan de kapstok glijden en liep op haar sokken de woonkamer in. Zijn bureaulamp brandde nog en zijn laptop was dicht. Een lege mok stond eenzaam op de rand van het bureau.

Toen hoorde ze een dof, regelmatig gebonk van boven. Een traag, wezenloos ritme. Ze liep de trap op en bleef halverwege staan. Michael zat op de overloop, zijn rug tegen de muur en zijn knieën opgetrokken. Zijn achterhoofd tikte zachtjes en dwangmatig tegen het stucwerk. Zijn haar zat in de war en zijn ogen stonden rood.

"Wat is er gebeurd?" vroeg ze terwijl ze naast hem hurkte.

Hij stopte zijn beweging, opende zijn mond, sloot hem weer en stak toen langzaam zijn hand uit. In zijn palm lag de parelmoeren knoop met de wolf. "Er was iemand in huis," zei hij schor. Hij vertelde over de vrouw, de mannen en de politie die hem voor gek verklaarde.

Annemiek nam de knoop van hem over. Ze draaide hem om en zag een fijn gekrast jaartal op de achterkant: 1789. "Je bent niet gek," zei ze resoluut, hoewel ze de kou van de knoop tot in haar botten voelde.

Ze hielp hem overeind. "Kom. Naar beneden. Ik zet nieuwe koffie en jij vertelt alles vanaf het begin."

Terwijl ze Michael naar de keuken leidde en het water opzette, bleef haar blik rusten op het aanrecht. Ze verstijfde. Naast de plek waar Michael zojuist zijn lege handen op het koude staal had gelegd, lag nu een tweede knoop. Hij was identiek aan de eerste, precies zo neergelegd dat de wolf haar recht aankeek.

Ze keek naar de knoop, dan naar Michael, en weer terug. De ruimte tussen hen leek plotseling kleiner te worden, alsof de muren van het huis ademhaalden.

4

De regen roffelt op mijn vacht zoals die al eeuwen doet. Ik lig plat op de mosbedekte grond achter de rododendrons, mijn neus tussen mijn voorpoten, en kijk naar het verlichte raam van het huis. De geur van mensenzweet en koude angst drijft naar buiten, vermengd met de bittere geur van koffie. Ze denken dat ze veilig zijn achter glas. Ze begrijpen niet dat glas niets tegenhoudt wat uit de aarde zelf komt.

Ik ben ouder dan dit huis, ouder dan de meeste bomen die het omringen. In 1789 beet ik een vrouw in haar kuit omdat ze te dicht bij mijn jongen kwam. Haar bloed brandde in mijn bek als vloeibaar maanlicht. Ze gilde niet. Ze keek me aan met ogen die te zwart waren voor een mens en lachte kort en scherp. De volgende ochtend waren mijn jongen dood – hun kelen doorsneden met een zilveren mes – en ik was veranderd in dit: een bewaker van een vloek die ik nooit heb gewild.

Ik heb deze grond twee eeuwen gemeden. De Veluwe rook te veel naar haar: naar gedroogde kruiden, verrotte appels en het zoete bederf dat uit haar mond komt als ze spreekt. Maar nu ben ik teruggeroepen. Een haak van ijs in mijn borstbeen trok me vanuit de verste wouden terug naar dit specifieke stuk bos.

Ik zie haar nu bewegen aan de rand van het gazon. Ze werpt geen schaduw in het schijnsel van de tuinverlichting. Haar gezicht is bleker dan berkenschors. Ze bukt zich en legt iets neer op het pad. Een knoop. Parelmoer. Ze kijkt recht naar de plek waar ik lig, hoewel ik onzichtbaar ben in de schaduwen. Ze groet me niet.

Ze nodigt me uit. We hebben nog een rekening openstaan, en zij is begonnen met tellen.

5

Om half vijf, toen het eerste grijze licht nog maar net door de gordijnen sijpelde, gaf Annemiek het op. Ze was die nacht elk uur wakker geschrokken van een geluid dat leek op een nagel die over hout kraste. Ze was een vrouw van cijfers en feiten, niet van schaduwen, maar de nacht had haar ratio uitgehold.

Ze liep naar de keuken en zocht in het dressoir naar het oude cederhouten sigarenkistje van haar vader. De geur van tabak en oud hout gaf haar een vluchtig gevoel van veiligheid. Michael zat al aan de keukentafel; hij staarde naar zijn lege handen; de code van de realiteit was onleesbaar geworden.

"We ruimen ze op," zei ze tegen hem. "In dit kistje. Achter slot en grendel. Als we ze niet zien, hebben ze geen macht."

Ze legde de twee knoppen in het kistje. Het deksel klikte dicht met een geluid dat te definitief klonk voor de stilte in de keuken. Ze zette het kistje boven op de koelkast, uit het zicht. Maar de rust kwam niet. Elke minuut dat het kistje daar stond, voelde ze de druk in de kamer toenemen.

In een vlaag van plotselinge daadkracht — of was het paniek? — greep ze het kistje weer van de koelkast. Ze liep de tuin in, waar de wereld inmiddels verzadigd was van vocht en grijsheid. Met haar blote handen groef ze een kuil achter de rododendrons. Ze begroef het hout diep onder de natte bladaarde en stampte de grond aan tot haar laarzen zwart zagen van de modder.

Pas toen ze de keuken weer inliep en haar handen waste tot haar huid schrijnde, dacht ze dat het voorbij was. Ze zette koffie, de geur van bonen die de geur van aarde moest verdrijven. Maar toen ze het kopje op het aanrecht wilde neerzetten, bevroor ze.

Daar, precies op de plek waar ze zojuist het roestvrij staal had schoongeboend, lagen zeven knoppen. Ze vormden een perfecte

halve cirkel. Ze waren nat van de aarde, alsof ze zojuist zelf een weg omhoog hadden gegraven.

6

Annemiek besloot naar het dorp te rijden. Ze moest iemand spreken die de grond hier kende. Het marktplein was bijna leeg; de enkele mensen die er liepen, hielden hun kragen hoog opgetrokken. Ze parkeerde bij de kerk en liep naar de kraam van Teun, de imker. Zijn ogen waren waterig blauw en leken door haar heen te kijken.

"Dag Teun," begon ze, terwijl ze een van de knoppen uit haar zak haalde – de achtste, die ze die ochtend op de deurmat had gevonden. Ze legde hem op de toonbank tussen de potten heidehoning. "Ken je dit?"

Teun keek naar de knoop zonder hem aan te raken. Zijn gezicht verstrakte. "Leg terug waar je hem vandaan hebt, meid," zei hij schor.

"Waarom? Wat is dit?"

"Sommige dingen zijn niet bedoeld om vast te houden," fluisterde hij, terwijl hij schichtig om zich heen keek. "Ze legt ze neer voor wie ze kiest. Eerst zeven. Dan dertien. Daarna is het te laat om nog weg te lopen." Hij draaide zich bruusk om en begon zijn potten te verplaatsen, alsof het gesprek nooit had plaatsgevonden.

Annemiek liep verder naar de oude boekwinkel van mevrouw Van Vliet. De oude vrouw keek op van haar leesbril toen Annemiek de knoop liet zien. "Je woont in het boswachtershuis, nietwaar?" vroeg ze met een zucht. "In 1938 vond een vrouw daar ook zo'n knoop. De volgende dag vonden ze haar in het bos. Geen druppel bloed in haar lichaam, maar haar keel was opengehaald. Ze zeggen dat de bossen hier een geheugen hebben dat langer is dan dat van de mensen."

Toen Annemiek die middag thuiskwam, was het binnen ijsig koud. Michael stond bij de keukentafel. Hij wees naar het midden

van de tafel. Daar lagen dertien knoppen in een cirkel. Ze voelde in haar jaszak. Geen knoop daar.

In het midden lag een veertiende knoop. Hij was groter dan de rest en het parelmoer was vergeeld, als een oude tand. Op de achterkant stond geen jaartal, maar een ruwe, rode vlek die eruitzag als een verse bloeddruppel, diep in het materiaal getrokken.

Buiten begon het weer te regenen. Het was geen gewone regen; het was een gordijn dat hen afsloot van de rest van de wereld. En in de verte, aan de rand van het bos, hoorde ze voor het eerst een wolf huilen – een geluid dat geen angst uitdrukte, maar een aankondiging was.

7

De keuken voelde kleiner dan gisteren, alsof het huis zich langzaam om hen heen dichtvouwde.

Annemiek stond met haar vingertoppen op het aanrecht. Dertien knoppen in een cirkel. De veertiende in het midden—groot, vergeeld, met die rode vlek diep in het parelmoer—als een oog dat niet knipperde.

Ze dwong zichzelf te denken in stappen. Oorzaak. Gevolg. Variabelen. Maar haar nek bleef strak, haar adem zat te hoog, en haar lijf reageerde op een onzichtbare brand.

“Ik ga naar het archief,” zei ze.

Michael keek op; het woord weigerde direct te landen. Zijn blik ging naar de knoppen, terug naar haar, weer naar de knoppen. Controle. Hercontrole.

“Het archief... waarvoor?”

“Voor namen,” zei Annemiek. “Voor verklaringen. Voor dat verhaal van 1938. En voor 1789. Als het oud is, staat het ergens op papier.”

Michael schudde langzaam zijn hoofd. “Dit... dit los je niet op met papier.”

“Alles laat een spoor achter,” zei ze, harder dan bedoeld. Ze zag zijn schouders zakken en temperde haar stem. “En ik heb iets nodig wat niet verandert als jij slaapt.”

Ze pakte de veertiende knoop met een theedoek, alsof haar huid iets kon oppikken dat ze niet kon wassen. Ze stopte hem in haar jaszak. Niet als bewijs. Als sleutel.

Michael volgde haar beweging. “Neem hem niet mee.”

“Juist wel,” zei Annemiek. “Als iemand hem herkent, krijgen we context. Als niemand hem herkent, weten we dat ook.”

Buiten was de wereld te normaal. Auto’s die gewoon reden. Een kerstster in een raam. Een kind op een fiets. Het voelde als decor dat vergeten was dat er iets misging.

De rit naar het gemeentearchief ging langs bomen die er te recht bij stonden. Elke rij stammetjes leek naar haar te kijken alsof ze al wist dat ze zou terugkomen met minder lucht in haar longen.

Binnen rook het naar stof en warmte. Papierlucht. Niet geruststellend, maar voorspelbaar.

Achter de balie zat een vrouw met een scherm vol tabbladen. Ze keek op, glimlachte professioneel.

“Kan ik u helpen?”

Annemiek legde haar identiteitsbewijs neer. “Ik zoek stukken over Tongeren,” zei ze. “In deze regio. Rond 1789. En iets rond 1938. Over het boswachtershuis aan de rand van de Veluwe.”

De vrouw trok een wenkbrauw op. “Tongeren... hier?”

“Ja,” zei Annemiek. Ze haalde de knoop uit haar zak, nog in de theedoek, en legde hem op de balie.

De stof liet net genoeg parelmoer door om het licht te breken.

De vrouw keek. Een fractie te lang.

“Waar hebt u dat vandaan?” vroeg ze zachter.

“Uit mijn keuken,” zei Annemiek.

De vrouw slikte. Het was geen toneelstuk. Het was een reflex. Ze schoof haar stoel naar achteren. "Kom maar mee," zei ze. "Ik kijk wat ik kan vinden."

In de studiezaal kwam een man erbij. Grijs haar, bril, handen die leken te weten hoe breekbaar tijd is.

"Mevrouw Zuidema," zei hij. "U zoekt 1789 en Tongeren."

Zijn toon verraadde dat hij de woorden liever niet hardop hoorde.

"Sommige correspondentie is nooit officieel ontsloten," ging hij verder. "Kerkelijk. Particulier. Dingen die men liever liet rusten."

"Laat het maar niet rusten," zei Annemiek. "Ik wil het zien."

Hij legde witte handschoenen neer. "Voorzichtig. Dit papier is ouder dan wij."

De dozen waren groter dan ze had verwacht. Karton dat rook naar kelders en naar jaren; naar woorden die al die tijd hadden liggen wachten zonder stem. Bovenop lag een bundel brieven, bijeengehouden door een strook vergeeld lint. Op elke envelop stond in een strak handschrift hetzelfde: Aan de vrouw te Tongeren. Geen naam, alleen een titel. Een persoon gereduceerd tot een functie.

Annemiek maakte het lint los. Haar vingers trilden niet, maar haar buik trok samen in een trage, koude knoop. Ze liet haar vingertoppen over het papier glijden. Het handschrift van de pastoor was hier haastig, bijna koortsachtig; de inkt had de snelheid van zijn angst onmogelijk kunnen bijbenen. Tussen de officiële doopcelen door vond ze een los vel, ongedateerd, geschreven met dezelfde bittere inkt.

"Zij telt niet zoals wij tellen," las ze zachtjes. Haar stem klonk hol in de hoge, kille ruimte van het archief.

"Zeven is de groet, dertien is de koorts. Maar wees gewaarschuwd voor de drieëndertigste knoop. Dat is de grens van het vlees. Wie de drieëndertigste knoop aanvaardt, is geen gast meer op de Veluwe, maar wordt de Veluwe zelf. Er is geen weg terug als de aarde eenmaal de volledige rekening heeft opgevraagd."

Ze staarde naar het getal. Drieëndertig. De cijfers waren dikker aangezet. De pen van de pastoor had daar stilgestaan, trillend op het papier. Michael had er nu veertien. Hij was de helft al voorbij.

Toen ze de eerste envelop opende, viel er iets uit: een gedroogde heidebloem, platgedrukt tussen de tijd. De brief zelf was geschreven met een trage, bijna dwingende hand. Niet slordig zoals de notities, maar beheerst. De schrijver wist dat dit gelezen zou worden door iemand die de waarheid liever niet wilde kennen.

Kind... luister naar mij.

Het was ondertekend met een simpel kruis en de titel: Pastoor. Annemiek las door, haar ogen sneller dan haar adem. De zinnen waren te precies om folklore te zijn; ze probeerden niet te overtuigen, ze probeerden te begrenzen.

"Gij hebt gesproken over het binden van uw ziel aan de grond," schreef de man eeuwen geleden. "Gij denkt de dood te ontlopen door de aarde te bezitten. Maar de aarde bezit altijd terug. Wie zich vastmaakt aan deze heide, maakt zich vast aan honger. Wie de Veluwe tot anker maakt, scheidt een waker om te bewaken wat niet bewaakt kan worden."

Annemiek voelde haar tong droog worden; het stof van de brieven mengde zich direct met haar bloed. Ze keek op naar de archivaris, die op veilige afstand bleef staan.

"Heeft iemand dit ooit gelezen?" vroeg ze.

De man bleef bij de deur staan. Voor hem was het papier overduidelijk besmettelijk. "Niet officieel," zei hij vlak. "Er staat een aantekening bij in de marge." Hij wees met een magere vinger naar een potloodzin die later was toegevoegd: Niet openen. Niet noemen. Niet terugbrengen naar het bos.

Annemiek keek weer naar de dode heidebloem. "Waarom ligt dit hier dan nog?"

"Omdat iemand het wél heeft teruggebracht," zei de archivaris. Zijn stem was kleurloos, verstoken van elke emotie. "Archieven zijn ook begraafplaatsen, mevrouw. Alleen liggen hier geen lichamen. Alleen waarschuwingen."

Annemiek maakte kopieën. Niet omdat ze dacht dat papier haar zou redden, maar omdat ze iets nodig had dat niet kon weglopen in de nacht.

Toen ze naar buiten liep, voelde de knoop in haar zak zwaarder dan op de heenweg.

Alsof hij wist dat ze hem had herkend in de woorden.

Thuis rook het huis alsof het de hele middag had geademd door natte aarde.

Michael zat aan de keukentafel en klemde zijn handen om een mok om zichzelf stevig op zijn plek te houden.

“Je bent terug,” zei hij. Het klonk niet als opluchting. Meer als een check of het systeem nog output gaf.

Annemiek legde een kopie van de brief voor hem neer. Ze zette het glas met de gedroogde heide ernaast.

“Dit is 1789,” zei ze.

Michael las. Zijn wenkbrauwen trokken samen, zoals bij code die niet klopt maar wél draait.

“Binden,” mompelde hij. “Anker. Waker.”

“Een vloek,” zei Annemiek.

Michael schudde zijn hoofd, langzaam. “Een mechanisme kan ook een vloek zijn.”

Annemiek keek naar de cirkel knopen, die ze verder van de rand had geschoven. “Dan zijn er regels,” zei ze. “En als er regels zijn, kunnen we iets doen.”

Michael hield zijn blik op het papier. “En als ik al onderdeel ben van die regels?”

Annemiek schreef bovenaan een schone pagina één woord: TELLING. Daaronder: 7 — 13 — 33.

“Dan zorgen we dat jij het merkt vóórdát zij het stuurt,” zei ze.

Buiten, achter het raam, stond het bos als een muur die niet bewoog. Maar het voelde alsof het wel keek.

Annemiek had het notitieboek opengeklapt als een veldkaart.

Niet omdat ze dacht dat er ergens een rode X stond, maar omdat haar hoofd houvast nodig had.

De pagina's stonden vol met korte woorden, pijlen en cijfers.
TELLING — 7 / 13 / 33. Aarde — geur. Knopen — cirkel.

En in een hoek, te klein geschreven, haastig weggestopt:
VOETEN.

“Je moet me helpen,” zei ze, zonder op te kijken.

Michael zat tegenover haar, maar zijn blik rustte op de rand van de tafel. Zijn stem klonk normaal. Dat maakte het erger.

“Waarmee?”

“Met eerlijk zijn,” zei Annemiek. “Met details. Jij merkt dingen die ik niet merk. En je verzwijgt ze.”

Michael lachte kort, droog. “Ik merk vooral dat ik moe ben.”

“Moe is één ding,” zei Annemiek. “Verdwijnen is iets anders.”

Hij trok zijn wenkbrauwen op. “Verdwijnen?”

Ze tikte met haar pen op het woord. VOETEN. “Sinds wanneer word jij wakker met modder aan je voeten?”

De stilte die volgde was niet leeg. Het was de stilte vlak vóór een bekentenis.

Michael staaarde naar zijn sokken, zoekend naar een antwoord.

“Gister,” zei hij. “En eergister. En misschien al daarvoor.”

Annemiek voelde haar maag samentrekken, maar ze hield haar stem strak. “Vertel het precies. Hoe je wakker wordt. Wat je ruikt. Wat je hoort.”

Michael kneep zijn ogen dicht. “Ik word uit een droom geslagen,” zei hij. “Iemand trekt aan een touw.”

Hij opende zijn ogen weer. Glazig. Maar scherp. “Ik zit rechtop. Mijn hart gaat niet eens snel. Ik ben wakker... maar ik ben ook nog ergens anders.”

Annemiek schreef mee. Wakker maar elders.

“En dan?” vroeg ze.

“Dan voel ik kou aan mijn voeten,” zei Michael. “Nat. Zwaar.” Hij keek haar smekend aan. “Ik durf het licht niet aan te doen. Want dan moet ik zien waar ik ben geweest.”

“En die taal?” vroeg Annemiek. “Dat mompelen?”

Michael schudde zijn hoofd. “Ik hoor mezelf,” zei hij. “Ik sta naast mezelf.” Hij draaide zijn vingers om elkaar heen. “Het zijn geen Nederlandse woorden. Het klinkt oud. Hard. Een mond vol stenen.”

Annemiek schreef: Oud. Hard. Stenen.

“Heb je het opgenomen?” vroeg ze.

Michael reageerde bijna boos. “Hoe dan? Moet ik midden in de nacht mijn telefoon pakken en zeggen: ‘Wacht even, ik ben bezeten, ik ga dit even documenteren?’”

Het woord bezeten viel in de keuken als een glas op tegels.

Annemiek liet het liggen. Niet om het te geloven. Om het te registreren.

Ze haalde een rol schilderstape uit de la. “Dan doen we het anders,” zei ze.

“Wat ga je doen?”

“Markeren,” zei Annemiek. “Als jij ’s nachts loopt, wil ik weten waar.”

Ze plakte tape over de kier van de achterdeur. Nog één strook bij het raam.

Die nacht werd het huis niet donker.

Het werd licht.

Annemiek lag met het notitieboek naast haar. Michael ademde onregelmatig. Haar oren bleven wakker. Slaap was iets dat je moest verdienen. Toen schrok ze wakker. Gevoel van paniek.

“Michael,” fluisterde ze.

Geen antwoord.

Zijn ogen stonden halfopen, maar niet gericht. Ze kende dat gezicht niet van hem.

Toen begonnen zijn lippen te bewegen.

Eerst kleine schokjes.

Daarna woorden—ritmisch, hard, een bouwwerk van klanken die niet bedoeld waren voor een menselijk oor.

Annemiek ging rechtop zitten. Ze wilde hem schudden, maar er zat een angst in haar handen. De angst dat ze niet hem wakker zou maken.

De geur kwam daarna. Nat. Aarde. Modder.

Annemiek deed het nachtlampje aan. Het licht was genadeloos.

Michael zat rechtop. Modder aan zijn enkels. Donkere klonten, natte strepen van een tocht door een sloot.

“Waar ben je geweest?” vroeg ze.

Michael knipperde traag. De vreemde woorden kwam terug, sneller nu. Zijn tong leek niet meer van hem.

Annemiek stapte uit bed en liep naar de gang.

De tape bij de achterdeur hing los. Gescheurd.

Ook bij het raam: rafels, alsof iets eraan had getrokken van buiten naar binnen. Of andersom.

“Je bent naar buiten gegaan,” zei Annemiek.

Michael draaide zijn hoofd naar haar. En heel even zag ze hem terug. De echte Michael. Paniek. Schaamte.

“Ik... ik weet het niet,” zei hij. Zijn stem brak.

Annemiek pakte zijn gezicht vast, niet zacht. “Luister. Als dit weer gebeurt—als je wegzakt—maak geluid. Knijp in mijn arm. Doe iets dat van jou is.”

Michael knikte, maar het was leeg. Een ja dat niet in zijn lijf zat.

Op de vloer zag Annemiek een spoor van kleine afdrukken richting de achterdeur.

Niet van schoenen.

En te scherp voor sokken.

Buiten, aan de rand van het bos, stond de wolf stil.

Hij bewoog niet als iets dat jaagt. Hij bewoog als iets dat wacht.

Zijn vacht was nat van mist, maar hij droeg het als een wezen dat ouder was dan nattigheid. Zijn ogen waren geel door aandacht, niet door honger.

Hij keek naar het huis, naar het raam, naar de bewegingen binnen.

Niet als een bewaker die redt.

Als een waker die registreert.

Een getuige die al eeuwen hetzelfde ziet gebeuren, elke keer te laat om het terug te draaien.

Tussen de bomen verschoof een gedaante die op een vrouw leek.

Ze kwam niet snel.

Ze kwam met geduld.

Ze raakte Michaels geest aan zoals je een kom water aanraakt: niet om hem te breken, maar om rimpels te maken die blijven.

De wolf kantelde zijn kop en liep parallel aan het huis, langs de bosrand. Altijd dezelfde afstand.

Een grens die allang was overgestoken, maar die hij toch bleef bewaken, omdat stoppen betekende dat het definitief was.

De ochtend kwam grijs.

Michael zat in de keuken, gewassen, schone kleren, maar zijn ogen waren te diep.

“Ik heb gaten,” zei hij. “In mijn geheugen. Ik mis stukjes van vannacht.”

Annemiek schoof het notitieboek naar hem toe. “We gaan dit niet op gevoel doen,” zei ze. “We behandelen dit als een systeem.”

Ze tekende een tabel: Tijd — Wakker — Slaap — Woorden — Modder — Deur.

“Vanaf nu,” zei ze, “houden we elke nacht bij wat er gebeurt.”

Michael zuchtte. Een plan was een reddingsboei.

“En als ik weer in die taal praat?” vroeg hij.

Annemiek pakte haar telefoon. “Dan neem ik het op,” zei ze.

“We luisteren samen. In het licht.”

Michael keek haar aan, net iets te lang. “En als dat precies is wat zij wil?”

“Dan doen we het alsnog,” zei Annemiek. “Zolang jij stukken mist, wint zij gratis.”

Ze schoof de cirkel knopen verder weg van de rand van de tafel.

“Vandaag,” zei Annemiek, “gaan we naar buiten. We kijken naar sporen. We kijken naar jou.”

Michael knikte langzaam. “Ik ben bang.”

Annemiek legde haar hand op de zijne. “Ik ook,” zei ze. “Maar ik ga je niet laten verdwijnen zonder dat ik het zie.”

9

De tuin lag opengebroken, vannacht door iets onzichtbaars omgewoeld en slordig teruggestampt. De regen was gestopt, maar de grond glom nog zwaar en donker. Plassen spiegelde de lucht; kapotte ogen in de modder. Annemiek stond bij de achterdeur met het notitieboek onder haar arm en een meetlint in haar hand, haar zinloze bezwering tegen het onverklaarbare.

Michael bleef in het kozijn hangen. Schone sokken. Schone broek. Een blik die steeds terug wilde naar de modder bij de drempel, maar weigerde hem te zien.

“Dit klopt niet,” zei Annemiek. Ze knielde en wees. “Kijk.”

Een spoor liep vanaf de deur het gras in. Niet vaag. Niet uitgesmeerd.

Duidelijke stappen, met onmenselijke drang diep in de zachte aarde geperst.

De adem schuurde in Michaels keel. “Dat ben ik.”

“Ja,” zei Annemiek. “Maar niet alleen.”

Ze legde het meetlint langs de eerste afdruk. Ze herkende Michaels profiel:

de brede hiel, het schuine slijtvlak rechts, een rafelrandje waar de zool net

iets losliet. Zelfs zijn haast stond erin: dwingende, diepe groeven aan de

buitenkant van de zool.

“Zie je dit?” vroeg ze. “Dit ben jij. Dit is jouw loop.”

Michael keek alsof hij iets van zichzelf terugzag dat hij was kwijtgeraakt.

“Ja,” fluisterde hij.

“En nu dit,” zei Annemiek.

Naast zijn afdruk liep een tweede patroon mee. Kleiner. Lichter. Maar scherp. Te scherp. Niet van een kind. Niet van een hond. Niet van een normale voet. Op sommige plekken wás het een voet met een onmogelijke, te lange wreef. Op andere plekken was de teenafdruk langer dan de hiel, achterstevoren in de aarde geperst. En bij de rododendrons zag Annemiek een afdruk die vooraan een voet was, maar eindigde in een slepende streep van een meegesleurd gewicht.

“Heb jij andere schoenen?” vroeg ze, zonder hem aan te kijken.

Michael schudde zijn hoofd. “Ik had niks aan,” zei hij. “Toch?”

“Je zei sokken,” zei Annemiek.

“Ja,” zei Michael. “Maar—” “Ik weet het niet.”

Annemiek bleef laag bij de grond. “Sokken prenten niet,” zei ze.

“Sokken slepen. Dit zijn randen. Lijnen. Dit is... doelbewust.”

Michael deed een halve stap achteruit. “Wat is dat dan?”